

PM

3/03

KEMI
KEMIKALIEINSPEKTIONEN

Båtbottenfärger till fritidsbåtar

Ett inspektionsprojekt

Båtbottenfärger till fritidsbåtar

Ett inspektionsprojekt

Sundbyberg i juni 2005
Utgivare: Kemikalieinspektionen©
E-post: kemi@cm.se
www.kemi.se

Inledning

Under år 2003 genomfördes ett inspektionsprojekt riktat till företag som säljer båtottenfärger till konsumenter. De två förekommande typerna som finns på marknaden till konsumenter är:

- Godkända färger (som bekämpningsmedel) s.k. antifoulingfärger, klass 3
- Båtottenfärger som verkar fysikaliskt och därför inte behöver godkännande

Främst kontrollerades klassificering & märkning samt säkerhetsdatablad. Fokus låg även på marknadsföringen av de färger som inte kräver godkännande.

Branschen - företag som säljer båtottenfärger till konsumenter - är liten och därför ingick endast sex företag i inspektionsinsatsen, vilket täcker hela branschen. Inspektionerna genomfördes under februari och mars 2003.

FAKTA

Definition av ett bekämpningsmedel

Med kemiskt bekämpningsmedel avses en kemisk produkt som är avsedd att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom (14 kap. 5§ miljöbalken).

När en färg blir ett bekämpningsmedel

Vanlig färg svarar visserligen mot bekämpningsmedelsdefinitionen och kravet på godkännande i 14 kap. 5 och 13 §§ miljöbalken. Färger m.m. är dock undantagna från kravet på godkännande under förutsättning att de inte genom särskild benämning eller på något annat sätt anges vara avsedda som bekämpningsmedel. Det blir därför vad säljaren anger om avsikten med produkten som bestämmer om den behöver vara godkänd eller inte. Detta är en vanlig princip som inte är speciell för bekämpningsmedel. Det är sällan möjligt att med ledning bara av den kemiska sammansättningen hos en produkt avgöra om man har att göra med ett läkemedel, ett kosmetiskt medel, ett livsmedel, ett bekämpningsmedel eller en allmänkemikalie. Det är den på något sätt manifesterade avsedda användningen av produkten som bestämmer vilket regelsystem som är tillämpligt. Helt enkelt hur man marknadsför produkten.

Klassindelning av bekämpningsmedel

När ett bekämpningsmedel efter ansökan godkänns av Kemikalieinspektionen hänförs det till någon av klasserna 1-3, där klass 3 bl.a. innebär att medlet får användas av allmänheten.

Godkännande av konsumentfärger

Fr o m 2001 är det inte längre tillåtet att sälja båtbottnfärger som innehåller koppar och Irgarol för användning på fritidsbåtar i Östersjön. För västkusten godkänns färger med begränsat utsläpp av koppar (från Trelleborg till norska gränsen)

Undantag från godkännande - Fysikaliskt verkande

Sedan kriterierna för godkännande ändrades 2001, har branschen jobbat med att hitta alternativ till kopparbaserade färger. De flesta företag har numera båtbottnfärger som sägs verka på fysikalisk grund, särskilt för Ostkustbruk. Ett exempel kan vara en färg som är självpolerande d.v.s. den släpper kontinuerligt under säsongen vilket gör att larver inte kan fästa på båtskrovet. Ett annat exempel är att ytan är så glatt att inte heller här kan larver fästa. Det senare passar dock bäst på snabbgående båtar.

Resultat

Regelefterlevnaden hos de inspekterade företagen visade sig vara god. Företagen hade bra produktinformation (märkning och säkerhetsdatablad). En del brister påträffades, men inte av någon allvarlig dignitet.

Produktinformation; miljömärkning

Glädjande nog har de regler, som trädde i kraft 1 juli 2002, införlivats i företagens produktinformation. Här kan det vara bra att lyfta frågan om märkning av bekämpningsmedel. Företagen får, fram till 30 juli 2004, välja om de vill ha kvar märkningen från tidigare beslut eller om de vill använda reglerna som gäller för allmän kemikalier enligt Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 1994:12) om klassificering och märkning av kemiska produkter.

Zinkoxid

Många av de fysikaliskt verkande båtbottnfärgerna innehåller zinkoxid. Ämnet är på väg att klassificeras som miljöfarlig inom EU med klassificeringen N; R50-53¹⁾. Detta har redan anammats hos företagen som märker sina zinkoxidinnehållande färger som miljöfarliga.

Konserveringsmedel

I färger har man konserveringsmedel för att färgen inte ska mögla i burken. I det sammanhanget bör särskilt påpekas att i Sverige behöver konserveringsmedel för kemiska produkter ännu inte vara godkända som bekämpningsmedel. Av naturliga skäl går det inte alltid att undvika att en biocid, som används som konserveringsmedel för en färg, har effekt också sedan färgen har lagts på. Om valet av konserveringsmedel, dess dosering i färgen eller andra omständigheter, tyder på att färgtillverkaren vill förstärka denna effekt kan det innefatta en överträdelse av gällande bestämmelser. Särskilt gäller detta om kvardröjande biocid effekt används som argument i marknadsföringen av färgen.

Marknadsföring

Tidigare har det förekommit en riklig flora av marknadsföring av "giftfria" färger för de som inte behöver godkännande. Marknadsföringen som sågs i samband med de aktuella inspektionerna var i stort sett fri från sådana uttryck. Ett företag hade i sin produktkatalog "biocidfria färger" som rubrik till de färger som inte har godkännande. Begrepp som biocidfria eller giftfria får inte förekomma i marknadsföringen om produkten innehåller farliga ämnen enligt marknadsföringslagen. Detta har påtalats till företagen.

---

¹⁾ Zinkoxid ska klassificeras och märkas enligt nedan:

Miljöfarlig

Mycket giftigt för vattenlevande organismer, kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön

Relevanta paragrafer för båtbottnfärger

Definition av bekämpningsmedel	5 § 14 kap miljöbalken
Undantag från kravet på godkännande för färger	3§ 14 kap KIFS 1998:8 ¹⁾
Regler om båtbottnfärger (antifouling)	23-25 §§ 10 kap KIFS 1998:8 ¹⁾
Bemyndigande för KemI att besluta om godkännande för biocider (inkl. båtbottnfärger)	4 § Förordning (2000:338) om biocidprodukter
Godkännande behövs ej för båtbottnfärger som har enbart fysikalisk verkan	2 § 14 kap KIFS 1998:8 ¹⁾
Märkning av båtbottnfärger ²⁾	19§ 20 kap KIFS 1998:8
Kriterier för godkännande av antifouling-/båtbottnfärger	Bestäms av KemI:s bekämpningsmedelsavdelning för båtbottnfärger.

1) **Kemikalieinspektionens föreskrift (1998:8) om kemiska produkter och biotekniska organismer.**

2) **Märkning av biocidprodukter:**

Den som släpper ut ett bekämpningsmedel på marknaden ska från och med den 30 juli 2004 själv bestämma den klassificering och märkning som avses i KIFS 1994:12. Kemikalieinspektionen bestämmer inte längre detta när bekämpningsmedel godkänns.

Under en övergångsperiod fram till den 30 juli 2004 kan, enligt 20 kap. 19 § KIFS 1998:8, den som ska märka ett bekämpningsmedel **välja mellan att märka och klassificera medlet enligt**

- Kemikalieinspektionens beslut om godkännande, om beslutet meddelats före 30 juli 2002, eller
- KIFS 1994:12 i sin lydelse före eller efter ändringarna i KIFS 2001:3.

Övriga upplysningar som framgår av Kemikalieinspektionens beslut men som inte omfattas av reglerna i KIFS 1994:12 ska också finnas med i märkningen. Bestämmelser om hur biocidprodukter ska märkas i övrigt finns i 21 § KIFS 1998:8, ändrade genom KIFS 2001:4.

Lista över inspekterade företag:

Ceramco AB
 Hempel färg (Sverige) AB
 International Färg AB
 Lotrec AB
 Seabeach Trading AB
 Thulica AB

KEMIKALIEINSPEKTIONEN • Box 2 • 172 13 Sundbyberg • Tel 08-519 411 00 • Fax 08-735 76 98
e-post kemi@kemi.se • www.kemi.se